© Deduytschaever Lieve-DG.Com

De rol en meerwaarde van een *NATO Frigate Helicopter* (NFH) tijdens maritieme operaties

Yves Terrasson

Korvetkapitein stafbrevethouder Yves Terrasson leidt de sectie Operaties binnen de Directie Beleidsondersteuning van de Marinecomponent. Voordien bekleedde hij diverse functies aan boord van fregatten en mijnenbestrijdingsvaartuigen. Aan de wal was hij onder andere commandant van de nautische school en diende hij binnen het Belgisch-Nederlands Maritiem Hoofdkwartier.

Plusieurs nations Européennes, dont la Belgique, ont décidé d'acquérir un nouvel hélicoptère de type NATO Helicopter 90 (NH90). La Défense préférait acheter aussi bien une version terrestre qu'une version navale de cet hélicoptère. En Mai 14 le premier NFH a été mis en service à la base de Koksijde. En 2016, la composante aérienne possédera finalement 4 NFH qui seront mis en œuvre pour appuyer des manœuvres et des opérations navales ainsi que pour des tâches Search and Rescue (SAR). Cette première forme d'engagement donne la possibilité à la capacité de combat maritime d'être engagée de manière encore plus polyvalente et plus performante.

Naast het inschepen van een helikopter aan boord van het commando- en logistiek steunschip A960 GODETIA, kan de Marine sinds de verwerving van de M-fregatten in 2007 helikopters inzetten vanaf een fregat, ook de maritieme gevechtscapaciteit genoemd of *surface combattant*.

Op zich is dit geen nieuwigheid omdat de Marinecomponent, met de E-71 fregatten, gedurende ruim vijfendertig jaar kennis en ervaring heeft opgebouwd met de verschillende inzetvormen van geallieerde maritieme helikopters, zoals ASuW (*Anti Surface Warfare*) en ASW (*Anti Submarine Warfare*). De overgang naar

de M-fregatten heeft verder toegelaten om expertise en ervaring op te bouwen in het opereren met de Belgische maritieme *light utility* helikopter van het type Alouette III (AL III) in de meer recentelijke maritieme beveiligingsoperaties (MSO: *Maritime Security operations*), zoals de VN-embargo operatie UNIFIL voor de kust van Libanon en de CP (*Counter Piracy*) operatie ATALANTA.

Voorheen werd de Alouette III helikopter door de voormalige Zeemacht ook al ingezet aan boord van haar commando en logistieke steunschepen tijdens de

Golfoorlogen en tijdens de VN-crisisbeheersingsoperatie UNOSOM in Somalië als verbindings- en verkenningstoestel. Naast rudimentaire beeldopbouw werd de AL III bv. ook ingezet om zeemijnen te detecteren (*mine spotting*).

Door de binationale samenwerking met de Nederlandse Koninklijke Marine heeft de Belgische helicopter flight, haar maritieme AL III helikopter capaciteit eveneens kunnen inschepen aan boord van Nederlandse schepen en inzetten voor MSO opdrachten.

De helikopterbemanningen AL III werden, sedert 2002, in totaal gedurende 51 maanden aan boord van Belgische en Nederlandse schepen ingezet. Zij namen deel aan CD (*Counter Drugs*)-operaties in het Caribisch gebied, aan VN-embargo operaties voor de kust van Libanon en aan CP-operaties in het kader van EU ATALANTA in de Hoorn van Afrika en in de Indische Oceaan. Deze

inzetperiode komt overeen met 70% van de totale inzetduur in operaties van de AL III sinds het uitbreken van de Eerste Golfoorlog in 1987. Deze stijgende trend betreffende de inzet van een boordhelikopter, met een gemiddelde inzet van 4 maanden per jaar, zal zich in de toekomst, rekening houdend met de maritieme dreigingsanalyse, verderzetten.

Uit al deze ervaringen is duidelijk gebleken dat de beschikbaarheid van helikopters in een maritieme omgeving een bijzondere meerwaarde betekent. Dit zal met de inscheping van de NFH aan boord van de M-fregatten in de toekomst niet verminderen.

Evolutie van maritieme operaties

Na de val van de Berlijnse Muur evolueerde de mondiale dreigingssituatie. Voor wat betreft de maritieme omgeving verplaatste ook geleidelijk aan de dreiging van open zee naar een dreiging nabij de kust. De laatste twee decennia vonden maritieme operaties waaraan Belgische marineschepen met een ingescheepte helikopter hebben deelgenomen steeds in kustgebieden plaats. De dreiging transformeerde van potentiële reguliere strijdkrachten naar irreguliere terroristische groeperingen en andere criminele organisaties met illegale activiteiten in het maritieme domein.

Deze evolutie leidde er toe dat, naast de vrede ondersteunende opdrachten, nieuwe opdrachten bekend onder de verzamelnaam MSO aan de maritieme strijdkrachten werden toebedeeld. Deze ordehandhavingsoperaties vereisten de ontwikkeling van doctrines, de verwerving van nieuw materiaal voor detectie van kleine vaartuigen en de proportionele inzet van geweld alsook de vorming en training van de scheepsbemanningen en vliegploegen in nieuwe tactieken en procedures.

Sinds het reactiveren van één van de permanente NAVO flottieljes in Mei 14, ten gevolge van de Oekraïnecrisis, evolueert de NAVO in het maritieme domein steeds meer naar het uitvoeren van haar initiële kerntaken , zoals afschrikking en collectieve verdediging tegen potentiële strijdkrachten.

Deze dreigingskentering houdt in dat de Westerse marines hun oorlogsvoering competenties, naast hun politionele taken, opnieuw op peil moeten houden. Deze evolutie zal opnieuw leiden tot een verhoogde inzet van boordhelikopters.

Onze organieke helikopters zullen ook vaker op andere geallieerde schepen moeten landen, ook *cross deck* operaties genoemd, of zelfs moeten inschepen, waardoor de interoperabiliteit met andere geallieerde schepen in het algemeen en met de Nederlandse M-fregatten in het bijzonder steeds belangrijker wordt.

Het is van cruciaal belang dat zowel de scheepsbemanningen van het M-fregat als de vliegploegen van de NFH zich permanent bekwamen in zowel de maritieme oorlogsvoeringdomeinen als in MSO.

Initial Operational Capability (IOC) aan boord van M-fregatten

Na de IOC-verklaring zal de NFH capaciteit gereed zijn om als wapensysteem ingezet te worden aan boord van de M-fregatten. De NFH zal zowel in een MSO- als in een beperkte ASuW-configuratie kunnen worden ingezet. De EU heeft beslist om het mandaat van hun anti-piraterij operatie nabij Somalië te verlengen tot eind 2016. Ook de *Maritime Capacity Building* en *Africa Partnership Station* opdrachten met verscheidene West Afrikaanse naties in de *Golf of Guinee*, om de heersende piraterij en andere terroristische dreigingen terug te dringen, zullen in de nabije toekomst verdergezet worden. De kerntaak bij het uitvoeren van deze MSO opdrachten is het aan boord gaan van een doelschip om de lading te doorzoeken en het personeel te controleren op de uitvoering van illegale activiteiten.

In het militair jargon wordt deze taak ook *boarding* genoemd. Bij de voorbereidende fase van een *boarding* wordt de boordhelikopter, uitgerust met een mitrailleur, als interceptiemiddel ingezet voor informatiewinning over het doelschip en haar bemanning en om niet meewerkende doelschepen met behulp van waarschuwingsschoten te laten vertragen tot een vaart, gunstig om met het scheepsboardingteam van het M-fregat aan boord te komen. In geval van *opposed boarding*, waarbij de doelschepen zich met geweld kunnen verzetten, zal de NFH volgens de geldende inzetregels (*Rules of Engagement*) naast het geven van waarschuwingsschoten ook gericht vuren op het doelschip.

Bij het aan boord komen van het scheepsboardingteam wordt de NFH eveneens ingezet. Met haar *fast roping* capaciteit kan een deel of het volledig scheepsboardingteam aan boord gebracht worden. De NFH wordt bij *boarding* operaties ook ingezet om beelden op te nemen die als bewijsmateriaal kunnen dienen bij een eventueel latere juridische vervolging. De NFH zal tevens gebruikt worden om verdachte personen, zoals vermeende piraten en drugshandelaars en in

beslag genomen materiaal, zoals wapens en drugs, te transporteren naar het moederschip.

De Nederlandse NFH werd de laatste jaren al meermaals en met groot succes ingezet in MSO, meer bepaald voor anti-piraterijoperaties in Oost Afrika en voor anti-drugoperaties in het Caribisch gebied. De NFH beschikt over zeer goede sensoren waardoor de *situational awareness* en de beeldopbouw van de maritieme omgeving beduidend toegenomen zijn. De commandocentrales van gevechtsschepen kunnen hierdoor sneller en adequatere beslissingen nemen. De NFH is tevens door haar dag en nacht detectie & classificatie-, vuurondersteunings- , f*ast roping*- en transportcapaciteit van een *boarding*- of LEDET (*Law Enforcement Detachement*) team veel doeltreffender voor MSO dan de voormalige maritieme Lynx helikopter en de AL III verbindingshelikopter.

De NFH kan eveneens gewonde leden van het scheepsboardingteam of van het Special Force team transporteren naar het M-fregat om de eerste medische zorgen te kunnen verlenen. Vervolgens kan een patiënt voor verdere medische behandelingen per NFH geëvacueerd worden naar een schip die over een medisch verzorgings- en chirurgische capaciteit beschikt of naar een ziekenhuis aan de wal.

Naast boarding identificeert de NFH ook COI (*contact of interest*), vaartuigen of onderwatertuigen die verdacht zijn van illegale praktijken. De NFH kan tevens dag en nacht ingezet worden om discreet dicht bij de kustlijn intell opdrachten in het kader van MSA (*Maritime Situational Awareness*) uit te voeren over bijvoorbeeld activiteiten van piratenkampen en bewegingen van drugsvaartuigen, waardoor information superiority behouden blijft.

Full operational capability (FOC): inzetvormen aan boord van M-Fregatten

Van zodra de NFH capaciteit FOC wordt verklaard, zal deze helikopter naast MSO ook volwaardig ingezet worden in het klassieke oorlogsvoering domein ASuW in de maritieme omgeving.

De NFH is uitgerust met performante sensoren, zoals de radar, de ISAR (*Inverse Synthetic Apperture Radar*, de IR (*Infra Red*) camera en het AIS (*Automatic Identification System*), om dag en nacht en bij slechte zichtbaarheid militaire- en koopvaardijschepen maar ook kleine vaartuigen op grote afstand te detec-

teren, te lokaliseren, te identificeren en hun scheepsbewegingen permanent te blijven observeren. De NFH wordt ver vóór de *surface combattant* ingezet om OTH (*Over The Horizon*)-beeldopbouw uit te voeren. Met behulp van een volledige ESM (*Electronic Support Measures*)-systeem kan de NFH op grote afstand radaruitzendingen onderscheppen die over belangrijke informatie beschikken om schepen te classificeren en te identificeren. Door gesofisticeerde communicatie middelen en een data link 11 systeem is de NFH permanent in staat om de beeldopbouwgegevens, ook RMP (*Recognized Maritime Picture*)-data genoemd, door te zenden naar de commandocentrale van gevechtsschepen. Het RMP van een M-fregat, dat door middel van de scheepsensoren door het personeel in de commando centrale wordt opgebouwd, worden met het toevoegen van de RMP-gegevens van deze boordhelikopter tot minstens 5 keer vergroot. Het inzetten van deze *outside sensor & weapon system* vanaf een *surface combattant* voor beeldopbouw is van cruciaal belang voor de *situational awareness* en de besluitvorming van het scheepscommando.

De boordhelikopter is eveneens in staat om discrete verkennings- en interventieopdrachten uit te voeren, waarbij de aanwezigheid van het moederschip niet prijs gegeven mag worden. Deze inzetvorm kan zowel in kustgebieden als op open zee uitgevoerd worden en biedt de scheepscommandant of vlootcommandant de mogelijkheid om information superiority te behouden, waardoor er op tactisch niveau doeltreffende beslissingen kunnen genomen worden.

Indien inzet van OTH-scheepsbewapening (geleide wapens en kanonschoten) nodig is, zal de NFH als TRU (*Target Reporting Unit*) dienen om de lokalisatie en de verplaatsingsgegevens van het doelschip aan het moederschip permanent te rapporteren. De NFH is ook geschikt om te vuren met haar mitrailleur en is tevens uitgerust met ballistische beschermingsplaten en een ECM (*Electronic Counter Measures*)-systeem, bestaande uit *Chaff* en *Flares*, om zich te beschermen tegen een aanval van klein kaliber wapens en geleide raketten.

Bij ASuW- en MSO opdrachten betekent de inzet van een ingescheepte NFH voor een alleen varend M-fregat of voor een vloot een cruciale meerwaarde. Het gebruik van deze *force multiplier* is in een moderne crisisbeheersingssituatie onmisbaar.

Besluit

De Belgische defensie beschikt sinds 2007 over een maritieme gevechts-capaciteit bestaande uit M-fregatten die een boordhelikopter kunnen inschepen voor het uitvoeren van oefeningen en operaties.

Deze unieke opportuniteit laat toe om zowel in crisisbeheersings- als in ordehandhaving operaties het M-fregat met behulp van de NFH nog veelzijdiger en performanter in te zetten. De inzet van deze *force multiplier* is onmisbaar voor de besluitvorming van scheepscommando's in huidige en toekomstige maritieme operaties.

De NFH kan eveneens ingezet worden vanaf geallieerde schepen, ongetwijfeld vanaf de Nederlandse fregatten maar ook bij voorbeeld vanaf Nederlandse of Franse amfibische transportschepen, waardoor België een bijkomende meerwaarde kan bieden in de huidige en toekomstige internationale samenwerkingsverbanden.

❑

Trefwoorden: Force multiplier, outside sensor & weapon system, Maritime Situational Awareness